

Serial No.

E-DTN-M-JMD-19

SINDHI
(ARABIC)
(Compulsory)

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 300

INSTRUCTIONS

Candidates should attempt ALL questions.

The number of marks carried by each question is indicated at the end of the question.

*Answers must be written in **Sindhi** (Arabic Script) unless otherwise directed.*

Prescribed word-limit must be followed for

*Q. No. 3. The precis must be attempted **only** on the special precis sheets provided separately. These precis sheets are to be securely attached to the answer book.*

Important : Whenever a Question is being attempted, all its parts/sub-parts must be attempted contiguously.

This means that before moving on to the next Question to be attempted, candidates must finish attempting all parts/sub-parts of the previous Question attempted.

This is to be strictly followed.

Pages left blank in the answer-book are to be clearly struck out in ink. Any answers that follow pages left blank may not be given credit.

سوال نمبر ۱ - هيٺين مان ڪنهن به هڪ و شيه تي اٽڪل 300

100

لفظن ۾ مضمون لکو -

(الف) پيارت - تجارتي واڌاري جو اڀرندڙ
مرڪز -

(ب) اسان جا شهر عورتن لاءِ ڪيترو محفوظ
آهن؟

(پ) جنگلات جو تحفظ ۾ بندوبست

(پ) پيارت ۾ ووڪيشنل تعليم

(پ) فلمن جي ڌند ڪٿائي دنيا

سوال نمبر ۲ - هيٺ ڏنل ٽڪرو ڏيان سان پڙهو ۽ پوءِ ان جي

هيٺان ڏنل سوالن جا جواب مختصر ۾ ڏي

60 (6×10)

بولي ۾ لکو

پائڪن جو وڏو تعداد صرف وقتائتي

منورنجن يا سڪون ماڻهن لاءِ پڙهي ٿو، جو

ڪتاب مهيا ڪندا آهن. ٻين لفظن ۾ اهي پنهنجو وقت

ڪاٺ لاءِ پڙهن ٿا - اڪثر ڏٺو ويو آهي ته وقت هڪ بيحد قيمتي خزانو آهي - گهڻي پائڪ اهو خزانو اجايو وڃائي ڇڏين ٿا - وشواس جو ڳوٺي نه پيو لڳي ته پائڪن مٿان اهو وقت زوريءَ مڙهيو ويندو آهي ۽ پوءِ کين خبر پوندي آهي ته اهي جيڪي ڪتاب پڙهنا ٿا، سي وقت جي وڌيل بوجهه کان چوٽڪارو ڏياري سگهن ٿا - اهو به ڏٺو ويو آهي ته اهي ان کان سواءِ ٻيو ڪجهه پڙهي به نٿا سگهن - جيڪڏهن اهي ائين ڪن ها ته اهڙي پڙهڻ مان کين پنهنجي لاءِ ڀڻ ڪجهه حاصل ٿي سگهي ٿا؛ پر اهي ائين ڪن ٿا جو ڪوبه اهڃاڻ نٿو ملي - انهن جي پڙهائيءَ مٿن تورو ڪجهه اثر مس ڇڏيو آهي - پر اهي جيڪڏهن ڪجهه متاثر به ٿيا آهن، ته ان جي کين خبر ئي ناهي - اهو چئي نٿو سگهجي ته جڏهن اسين بي خوديءَ ۾ متاثر ٿيندا آهيون ته ان جو اثر اسان لاءِ فائديمند

۾ فيصله ڪن به ٿي سگهڻي ٿو، اهڙو نتيجو اسين
ماخذ نثا ڪري سگهون. ان جي ثابتي اها آهي
ته اهي جاڻي واڻي پاڻ سان ڪجهه ڪن ٿي نٿا،
جو چئي سگهن ته هنن ڪجهه پڙهيو آهي.
سوال:

- (i) ڪيترا ماڻهو جو پڙهندا آهن، ليڪڪ ان جا
ڪهڙا سبب ٻڌايا آهن؟
- (ii) ليڪڪ ڪي ائين چوڻو لڳي ته پاڻڪ وقت
جو قدر نه پيا ڪن؟
- (iii) ان حقيقت جي ڪهڙي ثابتي آهي ته پاڻڪن
پنهنجي وقت جو صحيح استعمال نه ڪيو؟
- (iv) ليڪڪ، پاڻڪن جي پڙهائي پوري ٿيڻ مان
ڪهڙي اُميد رکن ٿو؟
- (v) ليڪڪ، اجايو پڙهائيءَ واري ڳالهه جو
مخبري آهي؟
- (vi) ليڪڪ، ڪهڙي قسم جا پاڻڪ چاهي ٿو؟

سوال نمبر ۳- هيٺ ڏنل ٽڪر جو سار اٽڪل هڪ ڀاڱي تي
حصي ۾ ڪريو- جيڪڏهن محدود گيءَ جو خيال
نه رکيو ويو ته ان جي نتيجي طور مارڪون ڪٽجي
سگهن ٿيون، ٽڪر جو سار جدا ڏنل پنن تي
لڪڻ ضروري آهي- پوءِ اهي پٺا جوابي ڪاپيءَ
اندر مضبوطيءَ سان ٻڌو -

60

ڌرتيءَ جو ستر سيڪڙو حصو عام طور
ڀاڱيءَ تي ادارت آهي- پوري دنيا ۾ 1.386
ڪيوبڪ ٽڪو ميٽر ڀاڱي ملي ٿو، جنهن جو
97 سيڪڙو لوڻيا ٿو هئڻ سبب استعمال جي
قابل ڪونه آهي- باقي صرف 3 سيڪڙو ئي
صاف ڀاڱي آهي- پر ان صاف ڀاڱيءَ جو به
68.5 سيڪڙو برفاني پهاتن، چين ۽ مستقل
طور برفاني حصن وارو آهي؛ جو انسان ذات
جي استعمال کان ٻاهر آهي- اسان وٽ ڌرتيءَ
تي 30 سيڪڙو صاف ڀاڱي مس ميسر آهي؛

جڏهن ته 0.9 سيڪڙو آبشار، ننڍيون
۽ ننڍيون آهن-اسان کي روزانه تقريباً
70 ڪيوبڪ ڪلوميٽر پاڻي تي گذران ڪرڻو
پوي ٿو، جيڪو ننڍين، آبشارن ۽ ننڍين مان ملي
ٿو. 70 ڪيوبڪ ڪلوميٽر پاڻي روزانه انهن
زير زمين ننڍين مان وهي وڃي ٿو، ائين هزاره
سالن کان اهو پاڻي لڳاتار ملندو رهيو آهي، پر
پاڻي جي اها گهرج تمام تيزيءَ سان زرعي،
صنعتي توڙي گهرو استعمال لاءِ ڪجهه ڏهاڪن
کان وڌندي رهي آهي- (1940 ۽ جڏهن
پوري دنيا جي آبادي ٻه ارب هئي، تڏهن پاڻي
جو استعمال في ماڻهو ساليانه 1000 ڪيوبڪ
ميٽر کان به گهٽ هو- 2000 ۽ آدمشماري
وڌي ڇهه ارب ٿي، ته پاڻيءَ جي گهرج پڻ
وڌندي في ماڻهو ڇهه هزار ڪيوبڪ ميٽر ٿي-
ائين انساني استعمال لاءِ ڪتب ايندڙ پاڻي؛
خاص طور گڏيل آدمشماريءَ وارن حصن ۾

جتي پاڻي گهٽ ميسر آهي، انهن جاين تي
 پاڻي لاءِ دٻاءُ وڌندو رهيو، پاڻي جو 70 سيڪڙو
 زراعت لاءِ استعمال ٿئي ٿو، ان کان پوءِ صنعتي
 استعمال لاءِ 22 سيڪڙو ۽ باقي گهرو
 استعمال ۾ صرف 8 سيڪڙو پاڻي ڪم آندو
 وڃي ٿو. جئين جئين دنيا جي آبادي لڳاتار
 وڌندي رهي ۽ صاف پاڻي جي گهرج ۾ به
 اضافو آيو تيئن تيئن صاف پاڻي جي کوٽ به
 وڌندي رهي، هتي ملندڙ پاڻي جو تقريباً اڌ
 حصو هر سال استعمال ڪيو وڃي ٿو، جيڪو
 آدمشماري جي واڌ ۽ پاڻي جي وڌندڙ گهرج
 سبب 2050 ۾ 74 سيڪڙو ٿي سگهي
 ٿو. جيڪڏهن اڳتي هلي ڪا آمريڪن ماڻهوءَ
 جيان هتي پڻ هر جاءِ تي ماڻهن بي تحاشا پاڻي
 جو واهيو ڪرڻ شروع ڪيو ته ان جي ڪپت 90
 سيڪڙو به ٿي سگهي ٿي.
 صاف پاڻي جي حاصلات لاءِ اهم ڳالهه

اها آهي ته ان جي ورهاست پوري دنيا ۾ هڪ
 جيتري ڪونه آهي - ڪجهه ملڪن وٽ پاڻي ۽ جو
 وڏو ذخيرو آهي ته هي وري پاڻي ۽ جي لحاظ
 کان بيحد غريب ملڪ آهن - جيئن ته پاڻي ۽
 جي حاصلات جي خيال کان گرين لينڊ ۾ في
 ماڻهو 10,767 ڪيوبڪ ڪلوميٽر آهي ته
 ڪويت ۾ صرف 40 ڪيوبڪ ڪلوميٽر به مس
 آهي - يارت ۾ في ماڻهو پاڻي ۽ جي حاصلات
 1951 ۾ 5177 ڪيوبڪ ميٽر هئي ، جيڪا
 گهٽجندي گهٽجندي 2001 ۾ 1820 ڪيوبڪ ميٽر
 تي وڃي پهنئي ؛ ان يارت کي پڻ پاڻي ۽ جي
 لحاظ کان غريب ملڪن جي صف ۾ آڻي
 بيهاريو - هتي 2025 ۾ پاڻي ۽ جي اها
 حاصلات في ماڻهو وڌيڪ گهٽجندي 1340
 ڪيوبڪ ميٽر به ٿي سگهي ٿي -
 دنيا جون اٺيڪ نديون ۽ انهن مان نڪرندڙ
 واھ ساڳئي ئي وقت هڪ کان وڌيڪ ملڪن ۾

وهن ٿا- جيئن ته گنگا، نيپال، ڀارت ۽ بنگلا
ديش، ۽ ته سنڌو ندي ۽ ان مان نڪرندڙ واه
هندوستان ۽ پاڪستان ۾ وهن ٿا- دنيا، جيڪا
جرمنيءَ مان شروع ٿيندي آسٽريا، سلوواڪيه،
هنگري، ڪروشيا، سربيا، رومانيا، بلغاريا،
مولدويه ۽ يوڪرين ۾ وهي ٿي- زامبيا، زامبيا،
انگولا، نميبيا، بوتسوانا، زمبابوي ۽ موزمبيق
منجهان وهي ٿي- مصر جي شهبه رگ، نيل
نديءَ جو اصل نسل انهن ملڪن سوڊان،
ايتوپيا، ڪينيا، روانڊا، برونڊي، يوگنڊا،
تنزانيا ۽ زائري سان پڻ وابسته آهي- جڏهن
ڪا به ندي هڪ کان وڌيڪ ملڪن مان وهي ٿي
ته ان جي پاڻيءَ جي ورهاست بابت وابسته
ملڪن ۾ جهيڙو ٿيندو ورهندو آهي- اهڙا
جهيڙا گهڻو وقت اڳ 3000 قبل مسيح
کان ڏکڻ ۽ سينٽرل ايشيا، سينٽرل يورپ ۽
مڊل ايسٽ ۾ پڻ ٿيندا رهيا آهن- زراعت،

صنعت ۾ گهرو استعمال لاءِ وڌندڙ پاڻيءَ جي
گهرج سبب اهي جهڳڙا بيحد سنجيدگيءَ
واري حد کي به پهچندا آهن ۽ کڏهن ته حملي
جي نوبت به اچيو ويندي آهي -
هڪ ساڳئي ئي ملڪ ۾ علائقائي سطح
تي مختلف صوبن وچ ۾ وهندڙ ندين جو مسئلو
به گنڀير هوندو آهي - گوتم بد (483—563 B.C.)
کي شاڪيه ۽ کاتيه وچ ۾ روهني نديءَ جي
پاڻيءَ واري ورهاست لاءِ ٿيندڙ ويره جي
سلسلي ۾ مداخلت ڪرڻي پيئي هئي -

سوال نمبر ۴۔ ہیٹ ڈنل تکر جو سنڌي ۽ یم ترجمو کریو۔ 20

I remember my father starting his day at 4 a.m. by reading the namaz before dawn. After the namaz, he used to walk down to a small coconut grove we owned, about 4 miles from our home. He would return, with about a dozen coconuts tied together thrown over his shoulder, and only then would he have his breakfast. This remained his routine even when he was in his late sixties.

I have throughout my life tried to emulate my father in my own world of science and technology. I have endeavoured to understand the fundamental truths revealed to me by my father, and feel convinced that there exists a divine power that can lift one up from confusion, misery, melancholy and failure, and guide one to one's true place. And once an individual severs his emotional and physical bondage, he is on the road to freedom, happiness and peace of mind.

اسپتال جو وجود قديم زماني کان عيسوي سن کان به اڳ جو آهي، ان سلسلي ۾ ائين چيو وڃي ٿو ته انهن جو وجود يونان، مصر، ڀارت ۾ ٿيو هئو۔ هينئر دنيا جي ڪيترن ئي ملڪن ۾ انيڪ وڏيون جنرل اسپتالون آهن، جتي هر قسم جي بيماريءَ علاج جي سهوليت هوندي آهي۔ انهن ۾ ڪوچنا ڪاريه سان گڏوگڏ اهڙي سڪيا پڻ ڏني وڃي ٿي، پر انيڪ ننڍيون ننڍيون اسپتالون ڪيترين ئي خاص بيمارين لاءِ ڪم ڪنديون آهن يا خاص طور عورتن ۽ ٻارن جي طبي ضرورتن جو پورائو ڪنديون آهن۔ يو۔ ڪي، ۽ آمريڪا ۾ اسپتالن جي سلسلي ۾ اها رواجي ڳالهه آهي ته اهي گهٽ خرچ تي سهوليات فراهم ڪرائين، جيڪي راجيه سرڪار يا ميونسپالٽيءَ طرفان هلايون وينديون آهن۔ اهو طريقو نه صرف مالي

تڪليفن کان بچاءُ ڏئي ٿو، پر پوري انسان ذات
جي سهوليت واري نظام ۽ قوت جي ڪفايت
کي پڻ نافذ ڪري ٿو، پر ان ذريعي هڪ بي
سمجه، مشينني، مردہ عمل ۽ لياقت کي
گهٽائيندڙ نظام؛ جيڪو مضبوط تنقيد جي
کوٽ ۽ اجايو خرچ باعث جنم وٺي ٿو۔

سوال نمبر ۶۔ (الف) هيٺين مان ڪن به پنجن محاورن ۾
پهاڪن جي معنيٰ لکو ۽ پوءِ اهي جملن ۾
ڪتب آڻيو۔

10

- ☆ پير پتون ٿين۔
- ☆ منهن پيڄي پوڻ۔
- ☆ ويڻ سهڻ۔
- ☆ رڪت پٽ ڪرڻ۔
- ☆ ست ڪرڻ۔
- ☆ ڏاهو ٿيڻ۔
- ☆ لاها چاڙها ڏسڻ۔
- ☆ آئي ٽاندي لاءِ بورچيائي ٿي ويئي۔

10 (ب) هيٺين مان ڪن به پنجن جا اسم ذات لکو۔
نوڪر۔ ديالو۔ عاقل۔ ڪوڙو۔
هوشيار۔ لائق۔ پڙهيل۔ غريب۔

10 (پ) هيٺين مان ڪن به پنجن جون صفتون لکو۔
جهالت۔ وراثت۔ انسانيت۔
رحمت۔ روشني۔ لاچارۍ۔
پوئرتا۔ سياڻپ۔

10 (پ) هيٺين مان ڪن به پنجن جا ضد لکو۔
ڏينهن۔ ايماندار۔ منو۔
ڌرتي۔ هيٺ۔ زال۔
راجا۔ سولو۔

☆☆☆